

9 september 2020

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

DEELTIJD EN DUAAL (toch nog maar weer even aan de orde)

- **KANTTEKENINGEN INSPECTIE (Staat van het Onderwijs)**
- **KAMERVVRAGEN EN REACTIE OCW (nog geen beleidsreactie)**

Rechtvaardiging

Voordat we in de komende weken een aantal actuele zaken bij de kop gaan pakken, willen we nogmaals kijken naar hetgeen speelt rond het gebruik van 'deeltijds' en 'duaal' hoger onderwijs. Trouwe lezers van onze nieuwsbrieven weten dat er in de afgelopen jaren herhaaldelijk is ingegaan op de onduidelijkheid die het gebruik van de betreffende varianten met zich mee kan brengen. De praktijk die de hogescholen hanteren, wijkt inmiddels behoorlijk af van de theorie i.c. de regelgeving die aan het verzorgen van dergelijke opleidingen is gekoppeld.

Het is niet zo dat om die reden alle voortschrijdende inzichten met volle kracht in de wettelijke dozen dienen te worden teruggeduwd. Het is juist van groot belang dat er eindelijk onder regie van de overheid een brede discussie wordt gevoerd over hoe het niet-voltijdse hbo kan worden ingezet voor meer doelgroepen. Maar dan wel met duidelijkheid voor de studenten, de werkgevers, de organisaties die hun partij moeten meeblazen in het bewaken van de kwaliteit en het niveau van het hbo (denk aan de NVAO en de Inspectie), en zeker ook de politici die vanuit hun eigen specifieke invalshoeken een mening denken te hebben over het flexibiliseren van leerwegen en het vormgeven van een 'levenlang ontwikkelen'-aanpak. Zaken als het kunnen betalen per studiepoint en het invoeren van het werken met leeruitkomsten in plaats van studiepunten (dus al een tegenstelling te pakken...) horen thuis in een breed palet aan vormgevingen, en moeten niet worden gezien als zelfstandige medicijnen voor opdoemende problemen die niet op zichzelf staand kunnen worden opgelost¹.

Aanleidingen

Het 'waarom' van het geven van deze beschouwing over beide varianten is gelegen in de aandacht die de Onderwijsinspectie in het rapport 'De Staat van het Onderwijs 2020' wijdde aan hetgeen hierbij speelt. Voor de zomervakantie is ook al het een en ander genoemd in een stuk over flexibilisering (en de plannen daarvoor), maar alhier nemen we nog eens de desbetreffende passages diepgaander onder de loep.

Maar vervolgens zijn door leden van de Vaste Kamercommissie voor onderwijs vragen gesteld over dit rapport en daar doken de hbo-varianten ook op. Dat gebeurde een beetje gemaskeerd, maar vervolgens greep de Minister deze gelegenheid aan om alvast een voorzet te geven voor de formele beleidsreactie die nog moet verschijnen, volgens de planning in dit derde kwartaal. We hopen dat daarin meer dan nu gebeurt met de antwoorden op de Kamervragen inhoudelijk wordt ingegaan op hetgeen de Inspectie aankaart – en daarom geven we, voor wat het waard is, een paar punten mee voor de discussie.

¹ Er wordt bijvoorbeeld vanuit de VVD aangedrongen op het versneld invoeren van het betalen per studiepoint, gelet op de vertraging die studenten nu oplopen. Degenen die langer ingeschreven staan en niet meer een vol jaar van 60 punten moeten volgen, kunnen dan hiervoor in aanmerking komen. Dat is een prima voorbeeld van 'flex-studeren', maar bij nadere beschouwing van een algemeen doorvoeren van een dergelijk systeem blijken er behoorlijk veel nadelen aan te kleven. Er wordt dus voor gepleit om eerst de uitgangspunten goed te formuleren, met de doelgroepen eraan opgehangen, om dan pas verdere stappen te zetten.

Passages Inspectierapport

Hieronder geven we een tweetal passages uit het rapport 'De staat van het Onderwijs 2020', betrekking hebbende op de begrippen duaal en deeltijd. Daarbij wordt door de Inspectie gekeken naar de formele afdekking ervan in de wet voor het hoger onderwijs.

Van onze kant worden in de kaders kanttekeningen geplaatst, als bijdragen aan de discussie die in een of andere vorm naar aanleiding van de komende beleidsreactie van het Ministerie op gang gaat komen (want de Inspectie zal niet met minder genoegen willen nemen, denken we).

Fluide onderscheid tussen voltijd, deeltijd en duaal

Ook de begrippen opleidingsvariant en studielast zijn belangrijke aangrijpingspunten voor sturing.

Interessant dat de Inspectie deze begrippen schaaft onder de mogelijkheden om het hoger onderwijs 'aan te sturen'. We nemen aan dat daarmee ook een vorm van controle in ogenschouw wordt genomen, van de kant van de overheid. Maar ook dat het gaat om de vormgeving van opleidingen en het bouwen van programma's, mede gelet op de doelgroepen die het hoger onderwijs kent. Het zijn tevens zaken die in de wetgeving worden genoemd en die moeten als zodanig in een bepaalde vorm zichtbaar worden gemaakt bij het verzorgen van opleidingen, mede om de overheid de kans te geven om na te gaan of door instellingen op de juiste wijze genoeg 'binnen de lijntjes wordt gekleurd'. Dat beide begrippen nu onder het vergrootglas moeten worden gelegd, is volgens de Inspectie prima, maar dan wel via de 'koninklijke weg van het goede en inhoudelijke overleg', en niet via allerlei niet altijd goed vast te pinnen praktijkontwikkelingen.

In de huidige praktijk van het hoger onderwijs is geen helder onderscheid meer te maken tussen voltijd en deeltijd en tussen deeltijd en duaal. Voltijd betekent niet per se dat er meer contacturen zijn, of dat de opleiding korter duurt dan de deeltijdvariant. Ook het onderscheid tussen duaal en deeltijd is fluïde geworden.

Het is een duidelijk signaal dat wordt afgegeven. Uiteraard moet het worden gezien in het perspectief van de rol die de Inspectie speelt nl. het kunnen nagaan of de aanbieders van bekostigd en formeel onderwijs zich aan de grenzen van de wet houden. Er kan dus best onderzoek worden gedaan naar de wijze waarop het aanbod wordt ingevuld, maar als er geen duidelijke ankerpunten meer zijn, kunnen er geen uitspraken worden gedaan. Of dat gebeurt wel, maar mogelijk zijn ze dan op wettelijk drijfzand gebaseerd – en of zal een instelling er niets mee (kunnen) doen of kan de overheid geen handvatten vinden om na te gaan in welk opzicht een discussie dient te worden aangegaan.

Hetgeen nu de Inspectie in het algemeen stelt, is dus te zien als een 'kontje' voor de overheid om aan de gang te gaan (ook wetende dat er meer ontwikkelingen zijn mee te nemen, rakend aan het inzetten van de varianten duaal en deeltijd). Los van alle andere discussies, de tijd is rijp ervoor, zeker in de wetenschap dat vanaf de invoering van duaal hbo zo'n twintig jaar geleden over die vormgeving nooit meer een brede, inhoudelijke en relevante beschouwing heeft plaatsgevonden.

De WHW biedt in veel gevallen onvoldoende houvast om in het huidige hoger onderwijs een helder onderscheid tussen de varianten te maken. De formele CROHO-registratie van voltijd, deeltijd of duaal heeft daarmee veel van haar informatieve waarde voor de inrichting van de opleiding verloren. En dit terwijl het onderscheid wel van groot belang is, bijvoorbeeld voor de rechten op studiefinanciering.

De Inspectie verwijst dus nadrukkelijk naar de plek alwaar duidelijk moet worden gemaakt wat er onder duaal en deeltijd kan worden verstaan en wat 'hanteerbare' verschillen zijn. Ook erkent men dat dit vroeger kennelijk wel het geval is – werkbaar voor de instellingen – maar dat al voortschrijdend in de tijd er via het handelen in de praktijk door de instellingen alle betrokkenen niet anders op zit dan te erkennen dat die duidelijkheid er niet meer is.

De inspectie legt terecht de koppeling met de communicatie in de richting van de studenten (en dus ook de werkgevers) en de rechten die voortvloeien uit de status die iemand heeft binnen de studie. De overheid heeft in de afgelopen jaren zelf wat zaken 'vloeibaar' gemaakt, als met een soort noodverbanden, maar dat is niet meer genoeg. Denk aan het mogelijk maken van bepaalde financiële voordelen bij deeltijdse opleidingen als gebruik wordt gemaakt van de werkplek en

daarvoor met de werkgever een 'duaal contract' is gesloten – zonder daarbij te stellen dat daarmee de betreffende opleiding ook in formele zin een duale opleiding kan (en moet) worden genoemd².

Onduidelijkheid voor studenten en werkveld

Als begrippen in de WHW niet meer helder zijn, levert dat voor studenten en het afnemend werkveld onduidelijkheden op. Een voorbeeld betreft de benaming voltijd en deeltijd. De definitie in de WHW van deeltijd is niet helder en instellingen geven de term regelmatig een eigen invulling. Soms benutten ze de term deeltijd voor avondonderwijs, of onderwijs geconcentreerd op een dag. Deeltijd betekent bij die instelling dan niet, dat de student minder uur per week voor de opleiding nodig heeft dan voor een voltijd opleiding. Zo ontstaat verwarring bij instellingen en studenten wat onder voltijd, deeltijd en duaal wordt verstaan.

De Inspectie geeft dus aan dat de ontstane situatie terug te voeren is op twee zaken nl. het niet meer helder zijn wat deeltijd in wettelijke zin is en de wijze waarop de instellingen vervolgens hun eigen invulling hieraan gegeven hebben – overigens zonder nadrukkelijk de discussie in samenspraak met de wetgever daarover aan te gaan. De vinger wordt op een aantal zere juridische plekken gelegd en dat is alleen maar goed.

Niet duidelijk is wat de Inspectie onder 'uren' verstaat. We nemen aan dat het gaat om contacturen (lestijden), dus dat bij deeltijd het aantal lesuren minder is dan bij voltijd³. Maar het kan ook gaan om 'studielast-uren', want daar zit 'm vaak de kneep als deeltijdse opleidingen net als bij voltijd vier studiejaar vragen d.w.z. 240 punten verdeeld over vier jaar. Aangezien de wet geen onderscheid maakt bij de varianten als het gaat om de studielast per studiejaar nl. 28 klokuren, komt het begrip deeltijd in de knel te zitten – ook volgens de Inspectie die simpelweg alleen op basis van de wet kan handelen bij het controleren van de vormgeving. Instellingen zeggen vaak heel gewoon in hun communicatie naar a.s. studenten toe dat een deeltijdse studie van vier jaar voor alle doelgroepen bijvoorbeeld ergens tussen de 15 en 20 uren vraagt – daarmee dus al meteen de wet 'een verkeerde slinger gevende'.

In 2019 hebben de inspectie en NVAO alle instellingen gevraagd om in hun communicatie naar (potentiële) studenten een reëel beeld te geven van de totale studielast, hoe de studiebelasting over de jaren heen is geprogrammeerd en wat daarmee de te verwachten studieduur is.

Interessant dat door beide organisaties aan de instellingen is gevraagd om een realistisch beeld te verstrekken van de tijd die een student per week (gemiddeld) aan de opleiding kwijt is. Als men daarnaast de wet moet handhaven, dus met 28 uren per studiejaar, kan het niet anders dan dat de instellingen die adverteren met rond de 15 uren per week, een bacheloropleiding aanbieden die normaal gesproken acht jaar vraagt. Dat gebeurt nergens meer bij bekostigde hogescholen. Dus als wordt gesteld dat het om een vierjarige opleiding gaat voor de gemiddelde a.s. student, komt er van alles wettelijk in de knel te zitten.

Vraag is overigens of er nu ook onderzoek wordt gedaan naar de wijze waarop de instellingen het verzoek hebben ingewilligd.

² Een duale hbo-opleiding houdt niet in dat alle eenheden van het programma dienen te zijn gebaseerd op een 'tripartite overeenkomst' tussen instelling, student/werknemer en werkgever. Het is aan de instelling om te bepalen hoeveel studiepunten onder die overeenkomst vallen. Zo mag het eerste jaar volledig 'voltijds' zijn ingericht (overdag onderwijs), het laatste jaar 'deeltijds' (avonden onderwijs) en de rest 'duaal', dus met werken en leren met gebruikmaking van een formele overeenkomst. Anders gezegd: als een aantal onderwijs-eenheden een duale overeenkomst kent, is de opleiding reeds in formele zin duaal.

Bij deeltijd kan de werkplek ook worden gebruikt voor de studie maar daarbij is er sprake van een overeenkomst tussen de instelling en de student, als basis daarvoor. Het is vervolgens aan de student om zo nodig in het verlengde daarvan afspraken te maken met de werkgever – die dus in formele zin niet gebonden is aan hetgeen de opleiding voorschrijft qua vormgeving, competenties en beoordeling. Want nogmaals, dan wordt het vanzelf een duaal traject. Kortom, voer voor de komende discussie...

Overigens zijn de verschillen in het mogen omgaan met de 'macrodoelmatigheid' bij de betreffende varianten aanzienlijk. Daarover is veel gezegd (is al een keer gedaan) maar dit aspect zal straks wel aan de orde komen.

³ Bij duaal is bij de eenheden die zijn gebaseerd op het combineren van werken en leren het aantal lesuren eigenlijk per definitie minder dan bij voltijd. Dat heeft te maken met de omstandigheid dat op de werkplek wordt geleerd d.w.z. competenties worden verworven op basis van de leeruitkomsten.

De onduidelijkheid over het onderscheid tussen voltijd en deeltijd geldt ook voor dat tussen deeltijd en duaal. Soms stellen deeltijdopleidingen de eis dat de student een werkkring heeft waarin leerdoelen gerealiseerd kunnen worden. Dan lijkt het of een duale opleiding in voltijd en deeltijd kan worden gevolgd. Maar de WHW kent alleen het onderscheid tussen voltijd, deeltijd en duaal.

Zoals al in een voetnoot gemeld, is het niet zo dat een duale opleiding voor alle onderliggende onderwijsseenheden een duale overeenkomst behoeft te hebben, dus dat dat voor alle studiepunten een relevante werkplek met instemming van de werkgever nodig is. Een duale opleiding mag dus voltijdse en deeltijdse stukken kennen – dus met de invulling die we bij de begrippen voltijd en deeltijd voor ogen hebben – maar daarmee blijft het geheel een duaal traject. Andersom: als een opleiding duale eenheden kent, is deze meteen in formele zin duaal. Zo niet, dan is er op voorhand sprake van onduidelijkheid over de status van de student in de richting van de werkgever en het kunnen inzetten van alle regelingen die op duale opleidingen van toepassing zijn. De Inspectie constateert volledig terecht dat de wet maar drie ‘smaken’ kent en geen optie heeft voor het mixen ervan – als het gaat om de registratie in het onderwijsregister (croho). Uiteraard kan een student wel formeel switchen van variant door de inschrijving aan te passen – dus door een overstap te maken.

De huidige wetgeving past zo niet meer altijd bij de praktijk van instellingen en levert een intransparante situatie op voor werkveld en studenten. Duidelijke voorbeelden van de problemen voor het werkveld kwamen we tegen bij een onderzoek naar de verschillende routes voor het leraarschap. Scholen en belangstellenden hadden onvoldoende overzicht van de scholingsmogelijkheden voor potentiële leraren en konden daarom geen doordachte keuze maken (Inspectie van het onderwijs, 2020b).

Men schetst dus de spagaat waarin we met z'n allen terecht zijn gekomen. De wet was hanteerbaar maar nu niet meer voor dit soort aspecten. Instellingen konden er vroeger mee uit de voeten maar hebben al gaandeweg zelf besloten, zonder wettelijke onderbouwing, allerlei zaken anders aan te pakken. De overheid heeft alleen maar toe kunnen kijken, ook best wetende dat het starten van een discussie hierover leidt tot het rafelig worden van een aantal regelingen. Intussen wordt er wel geëxperimenteerd met deeltijd (en duaal), zonder als het ware te weten wat dit betekent voor de wettelijke positie van deze variant(en). Ook liggen er plannen klaar voor flexstuderen en die kunnen een verdere stapeling van onduidelijkheden tot gevolg hebben. Dat zou erg jammer zijn voor belangstellenden, zeker in deze tijd van economische onzekerheid waarbij het goed gebruik kunnen gaan maken van de beoogde scholingsbudgetten voor bepaalde groepen in onze hard getroffen samenleving van het grootste belang is.

Kamervragen en antwoorden Ministerie

Zoals dat altijd gaat, mogen Kamerleden vragen stellen aan de Ministers over de adviezen en de rapporten die worden aangeleverd aan het Ministerie en die vervolgens worden doorgespeeld naar de Tweede Kamer. Dus ook bij dit rapport over de staat van het onderwijs.

Het aantal vragen loopt in de honderden, over alle sectoren, onderwerpen en ontwikkelingen, en dus is er werk aan de winkel voor de ambtenaren die de antwoorden moeten formuleren. Er komt nu eerst een formele beleidsreactie, gevolgd door een algemeen overleg tussen de Ministers en de commissie voor onderwijs.

We pikken voor deze nieuwsbrief twee vragen uit de hele lijst, met de antwoorden die namens de Ministers zijn geformuleerd. En uiteraard vlechten we onze kanttekeningen er doorheen, in de kaders.

Vraag 266. Wat is in de praktijk het verschil tussen een deeltijd en duale opleiding en is de afname van het aandeel deeltijd opleidingen in het wo te verklaren door de ontwikkelingen in de vraag of in het aanbod?

Deeltijd en duaal onderwijs kennen een andere oorsprong en achtergrond, maar zijn in de praktijk van het hoger onderwijs zoals de inspectie aangeeft steeds meer naar elkaar toegegroeid.

Helemaal mee eens dus. Maar het gebruik van de zinsnede ‘naar elkaar toegegroeid’ lijkt ons nu niet van toepassing op wat er heeft plaatsgevonden. Dat zou namelijk betekenen dat er sprake is geweest van een bewuste ontwikkeling waarbij het groeiproces duidelijk in beeld viel te brengen.

Ook is het niet zo dat de betrokkenen bij elke 'groeisbeurt' met elkaar zijn gaan bezien wat die betekent en wat de consequenties zijn en kunnen gaan worden. Ze hebben min of meer los van elkaar stappen gezet of juist niet, en daarmee is er nu sprake van een duidelijke 'schreefgroei' en die moeten we meteen elkaar niet willen.

Deeltijdopleidingen hoger onderwijs zijn van oudsher gericht op de doelgroep (werkende) volwassenen, die naast hun baan willen studeren. Duale opleidingen zijn ontstaan als praktijkgerichte variant van voltijdsopleidingen, gericht op de doelgroep jongeren die werken en leren willen combineren.

Helemaal correct verwoord, en goed om dat in het historisch perspectief bij alle betrokkenen op het netvlies te krijgen.

Deeltijd is ontstaan als het aanbieden van hetzelfde programma voor voltijdse studenten maar dan aan degenen die kunnen beschikken over levenservaring (volwassenen die allerlei zaken na het behalen van een eerder diploma hebben meegemaakt, doorgeworsteld en op hun waarde hebben kunnen schatten) en werkervaring (arbeid, werk, vrijwilligerswerk en andere activiteiten) in hun bagage hebben. Daarmee kon al gaandeweg ook een deeltijdse opleiding worden aangeboden in vier jaren, een besluit dat eind vorige eeuw is vastgelegd in de wet, met instemming van iedereen. Duaal kwam voort uit de wens om het hbo nog praktischer te maken met gebruik van een betaalde werkplek (wat dus bij deeltijd niet verplicht was en ook niet kon worden) en om jongeren die niet meer vier jaar in de schoolbanken wilden gaan zitten, een kans te bieden een meer dynamische vorm van onderwijs te gaan volgen.

Voor alle duidelijkheid, het is dus zo dat bij al die bewegingen er geen vorm of variant is bedacht die 'dual voor werkende volwassenen' zou kunnen worden genoemd. Dergelijke opleidingstrajecten werden bewust overgelaten aan de private aanbieders, met meer vrijheid in het programmeren van onderwijs en met meer flexibele mogelijkheden om studenten op de werkplek competenties te laten verkrijgen en die bijvoorbeeld via assessments en dus met 'erkenning van eerder verworven competenties (EVC)' om te laten zetten in vrijstellingen.

In de praktijk van het hoger onderwijs kennen veel deeltijdopleidingen, zeker in het hbo, een duale inrichting en wordt de werkomgeving benut als leeromgeving. Ook de deelnemers in duale en deeltijdse opleidingen zijn meer op elkaar gaan lijken; er zijn werkende volwassenen die kiezen voor een duale opleiding en er zijn jongeren, bijvoorbeeld doorstromers vanuit het mbo, die kiezen voor een deeltijdopleiding.

Het is jammer dat het antwoord hier aldus is geformuleerd, niets anders dan via het overnemen van de kanttekeningen die de Inspectie heeft geplaatst. Het maakt niet duidelijk hoe de Ministers tegen deze ontwikkelingen en de ontstane situatie aankijken – tenminste, nog niet.

Wat hier staat is absoluut de crux van het geheel, als je kijkt naar de wet- en regelgeving en wat er nu allemaal gebeurt en leidt tot pijnlijke knelpunten.

Als een deeltijdse opleiding een duale inrichting krijgt, al is het maar voor een deel van de onderwijsseenheden, moet de instellingen er een duale opleiding van gaan maken – en als zodanig in het CROHO laten aanpassen.

Als werkende volwassenen voor een duale opleiding kiezen, dient de overheid zich te realiseren dat deze studenten zich moeten binden aan een specifieke overeenkomst, met in veel gevallen als consequentie dat de gehele werkweek in dienst staat van de studie. Een dergelijke aanpak zal in de praktijk niet te verantwoorden zijn, niet binnen het bekostigde onderwijs, en is bij veel hbo-sectoren onhaalbaar gezien de eisen die hieruit voortvloeien. En dat staat dus nog los van het gegeven dat dual voor die doelgroep niet is ingevoerd, niet was bedoeld en dat hierover geen enkele discussie heeft plaatsgevonden om tot aanpassingen te komen.

Als jongeren kiezen voor het deeltijdse onderwijs is er sprake van een situatie die moeilijk grijpbaar is, aangezien het concept bij deeltijd is gebaseerd op mensen met werk- en levenservaring en dus op groepen met studenten die met inzet daarvan met elkaar aan een opleiding werken. Die jongeren, ook vanuit het mbo, dienen juist te worden opgenomen in een duale opleiding – de variant die dus voor die doelgroep is ontworpen. Dat het onderhouden van duale opleidingen erg lastig kan zijn, met allerlei wederzijdse verplichtingen (en weten dat de jongere een werkende is waarbij de

studie voorop staat), mag absoluut geen excuus zijn voor het aanbieden van deeltijdse opleidingen die niet een dergelijke status kunnen hebben⁴.

Het is niet bekend of de afname van het aandeel deeltijdopleidingen in het wo veroorzaakt wordt door achterblijvende vraag van studenten of door beperkt aanbod vanuit instellingen.

We hebben het vermoeden dat het te maken heeft met het standpunt van de universiteiten dat een deeltijdse opleiding betekent dat de student ook maar per jaar een deel van de studie (naast het werk) kan doen. Men gaat dan uit van 30 in plaats van 60 punten per jaar, waarmee een wo-bachelor een investering van zes jaren vraagt (en vrijstellingen worden vrijwel nooit gegeven).

Vraag 293. Kunt u een overzicht geven van de inspanningen van alle Nederlandse hoger onderwijsinstellingen op het gebied van Leven Lang Ontwikkelen en daarbij inzicht geven in hoeveel werkenden zij met dit aanbod bereiken?

Inspanningen op het gebied van leven lang ontwikkelen hebben zowel betrekking op het verzorgen van formeel onderwijs (geaccrediteerde opleidingen hoger onderwijs leidend tot een diploma/-graad) als op non-formeel onderwijs (cursussen en trainingen). De deelname van werkenden betreft in Nederland vooral kortdurende cursussen en trainingen (non-formeel onderwijs, ongeveer 85%). Het gaat hierbij per definitie om privaat aanbod.

Op zichzelf helder, en het genoemde cijfer is eigenlijk wel gelijk aan wat er de afgelopen jaren bekend was. Wat nog wel een interessant punt is wat er door de bekostigde instellingen aan cursussen en trainingen wordt verzorgd (en hoe, in welke hoedanigheid...) en vervolgens door de private aanbieders die naast de formele opleidingen 'van alles' in de markt kunnen zetten (en dan ook toch met een vraag over het hoe en onder welke vlag...). Er loopt een onderzoek naar die situaties, met een rapport dat door ons voorzien is voor het eind van dit jaar.

Er zijn geen cijfers bekend over de exacte deelname aan non-formele scholing die verzorgd wordt door (private en publieke) instellingen voor hoger onderwijs. Werkenden nemen in het hoger onderwijs vooral deel aan deeltijdse en duale opleidingen. In het hbo gaat het in 2019 in totaal om 63.482 mensen die een deeltijdse of duale opleiding volgen, waarbij de instroom van nieuwe studenten in hbo-deeltijd en duaal sinds 2015 met zo'n 50% is gegroeid, vooral bij de opleidingen in het experiment leeruitkomsten.

Klopt, bij duaal is nog steeds sprake van een relatief kleine groep studenten. Maar als we allerlei deeltijdse opleidingen op basis van nieuwe afspraken duaal zouden kunnen laten zijn...

In het wo is de instroom in de deeltijd bachelor in de afgelopen 10 jaar teruggelopen naar 939 studenten. Bij de deeltijd master staan in het wo in totaal in 2018 3.169 studenten ingeschreven en bij de duale master 551 studenten. Dit is exclusief studenten van de Open Universiteit. Bovenstaande cijfers hebben betrekking op publiek bekostigde instellingen hoger onderwijs.

Tot slot nog even

We gaan er dus vanuit dat straks de beleidsreactie van de Ministers op het rapport van de Inspectie een duidelijke aanzet geeft voor een gerichte, brede en transparante discussie – ook met alle experimenten die gaande zijn en stukken zoals de Strategische Agenda in het achterhoofd. Samen met de constatering op andere fronten dat de WHW rammelt, kraakt en in z'n voegen met houtje-touwtje-constructies overeind wordt gehouden, is het tijd – ook gelet op wat er nu allemaal gebeurt onder de druk van de crisis – om echt hiermee aan de slag te gaan.

---

⁴ Nogmaals, zoals al vaker in het verleden aangegeven in onze nieuwsbrieven: De wet geeft de mogelijkheid om voor bepaalde eenheden bij specifiek deeltijdse opleidingen een werkplek noodzakelijk te achten voor de student (betaald, onbetaald, vrijwillig of anders) waarbij door de opleiding aangereikte zaken aan de orde moeten komen. Er zijn voldoende opleidingen die daarvoor in aanmerking komen, wetende dat niet alles in een theoretische context is aan te leren (onderwijs, zorg, welzijn, noem maar op). Maar dan moet er nadrukkelijk worden aangetoond dat er een vergelijkbare situatie bij de voltijd is – denkend aan stages, meeloopprojecten, praktische onderdelen, enz. Er ligt dan voor die eenheden ook geen overeenkomst met een werkgever op tafel en het is aan de student om een werkplek te 'versieren'. De opleiding kan vervolgens niets anders doen dan via de toetsing die bij de betreffende onderwijsseenheid hoort, na te gaan of de competenties resp. leeruitkomsten zijn verworven (dus hoe, dat mag de opleiding een zorg zijn...).